

řízení provádí se z moci úřední, ale strany musí dříve předložit soudu žádost s doklady o zapsání parcely do pozemkové knihy; zpravidla učiní tak strany o své újmě, poněvadž je v jejich zájmu, aby změna byla knihovně provedena. Strany liknavé může soud po případě donucovacími prostředky k provedení knihovního pořádku přimět. (§ 3. zák. z 23./V. 1883 č. 82 ř. z.)

Jinak tomu jest, jde-li o případ opačný, o vyloučení nějaké parcely z knihy pozemkové a přenesení její do seznamu veřejného statku. Pokud mi známo, není tento případ v žádném zákoně upraven. V §u 74. knih. zák. z 25./VII. 1871 č. 95 ř. z. jedná se pouze o odepsání části tělesa knihovního a připsání její buď k jinému knihovnímu tělesu nebo přenesení její do nové knihovni vložky, není tu však ustanovení o tom, měla-li by se parcela odepsaná z knihy pozemkové zanést do seznamu veřejného statku. Pochybnost jest, možno-li tu užití analogie §u 74., když přece seznam veřejného statku netvoří ani součást pozemkové knihy a když jiných předpisů knihovního zákona (na př. předpisu o principu publicity, priority časové atd.) zde jistě analogicky užití nelze. Soudní praxe mnohdy tu analogii připouští a tvrdí mimo to (ovšem neprávem), že tu vždy nastává také změna vlastnického práva (a to i když se má na př. parcela, zapsaná v pozemkové knize pro obec přepsati do seznamu veřejného statku jako obecní parcela uliční); důsledně pak požaduje se ve smyslu § 74., aby strany předložily soudu knihovni návrh a listiny, mající všechny náležitosti listiny vkladné, vyhovující §u 431. a 434. obč. zák. a §u 26. a 32. b knih. zák., obsahující tedy zejména platný právní důvod převodu práva vlastnického.⁶⁾

Povinnost stran ku provedení knihovního pořádku odvozuje se dle této praxe i zde zákonem ze dne 23./V. 1883 č. 83 ř. z. a §em 3. zákona ze dne 23./V. 1883 č. 82 ř. z. a vykonání této povinnosti vymáhá se prostředky v těchto zákonech uvedenými. Avšak tento postup je mylný a v přímém odporu se zákonem. Citovaný zákon čís. 83 ř. z. »aby zachován byl přehled katastru daně pozemkové« má za účel, jak již z názvu jeho patrné, opatřovati a udržovati úplný a přesný podklad pro vyměřování daně pozemkové a nehodí se na takové pozemky, z nichž daň pozemková se neplatí, jakými jsou zejména neplodné plochy uliční; tímto zákonem ukládají se v prvé řadě určité povinnosti orgánům, jejich úkolem jest pečovati o udržování katastru a soudům, kdežto strany mohou býti přidrženy k jistému právnímu jednání, zejména ku provádění knihovního pořádku pouze, vyskytne-li se případ §u 43. odst. 3. téhož zákona, resp. §u 3. cit. zákona čís. 82 ř. z., když totiž »nějaké věcné právo, na němž povinnost daně pozemkové se zakládá, zapsáno není do knih pozemkových«. Zde však jde o pravý opak, totiž o pozemek neplodný (nikoli věcné právo), z něhož žádná daň se neplatí a který v knize pozemkové zapsán jest a má býti přenesen do seznamu veřejného statku; v tomto případě neukládají cit. zákony stranám povinnosti k zavádění knihovního pořádku a to jistě důvodně. Zpravidla nemohla by strana ani dokladů žádaných, zejména vkladních listin, obsahujících právní titul převodu vůbec předložit, protože žádný převod vlastnictví uskutečněn nebyl a nemůže tedy ani listina převodní býti zhotovena, jak tomu jest zvláště

⁶⁾ Viz o tom rozhodnutí vrch. zem. soudu v Praze ze dne 18. března 1914 č. R IV 122/14.

těhdy, nemění-li se subjekt, jemuž pozemek náleží, nýbrž toliko způsob jeho užívání. Tu pak nelze pozemek vůbec přenést do seznamu veřejného statku a musí býti ponechán v knize pozemkové, čímž ovšem vzniká neshoda mezi katastrem a pozemkovou knihou.

Rozšířenější je praxe, která považuje toto připsání parcely za vše rázu formálního a postupuje ve smyslu §u 43. odst. 1. zák. z 23./V. 1883 č. 83 ř. z. dle zákona o zakládání knih pozemkových a §u 35. min. nař. z 8./II. 1875 č. 13 z. z., totiž provádí přepsání parcely do seznamu veřejného statku pozbytvá vlastník výhod zápisu knihovního, kterých mu nelze beze všeho odejmouti, žádá se k přepsání prostý jeho souhlas.

Má-li vlastník na tom zájem, aby pozemek zůstal v pozemkové knize a odpírá-li souhlas, nelze ho rovněž zákonem cestou k němu donutiti a pozemek nelze do seznamu veřejného statku přepsati. Právní nejistota a zmatek, které touto různou praxí soudní jsou působeny, dají se odstraniti s výsledkem jen novou zákonnou úpravou těchto poměrů. (Dokončení.)

Dr. Gustav Svamberk:

Počesťování firem a přechesťování rejstříkových zápisů.

(Dokončení.)

II. Přechesťování rejstříkových zápisů.

Také to může se dít dvojím způsobem a to: 1. nahražením všech dosavad výlučně německých zápisů zápisů ryze českými a 2. doplněním všech dosavad německých zápisů připojením těchto v jazyku českém.

Obojí způsob jest dle našeho názoru se stanoviska platného práva jazykového nepřijatelný.

Nejvyšší soud v Praze rozhodl však opačně.

a) Rozhodnutím ze dne 15. dubna 1919 č. j. R I 149/19—1 (spisy Ag A I, 179 pražsk. obch. soudu) prohlásil, že jest možno nahraditi vůbec dosavadní německé rejstříkové zápisů zápisů českými tím způsobem, že dosavadní německé zápisů se vymažou a tytéž českým jazykem zapišou. Důvody rozhodnutí nejvyššího soudu jsou tyto:

»Min. nařízení z 19. dubna 1880 č. 14 z. z. v § 10. stanoví, že zápisů do obchodního rejstříku v jazyku ústního neb písemného žádání vykonány býti mají. Jest tedy stranám dáno na vůli, aby určily jazyk, v kterém zápis se státi má. Že zápisů jednou vykonané jsou nezmenitelné, nestanoví ani toto nařízení, ani jiný závazný předpis. Pokud tedy strana z příčin podstatných, jaké v rekursu jsou uvedeny, navrhuje, aby dosavadní zápisů vymazány a v jiném jazyku zemském zapsány byly, není zákonné příčiny, aby návrhu tomu vyhověno nebylo. Jest tu tedy případ, v jakém § 16. čís. pat. z 9. srpna 1854 č. 208 ř. z. dovoluje, aby souhlasná usnesení prvě a druhé stolice byla brána v odpor, a bylo proto opatření svrchu uvedené učiněno.«

b) Rozhodnutím pak ze dne 1. dubna 1919 č. j. R I⁶⁾ 110/19—1 prohlásil za přípustné oboujazyčné (současné i dobově různé) rejstříkové zápisů a to z těchto důvodů:

»Účelem rejstříku obchodního jest jisté právní skutečnosti obchodních živností se týkající, v stále patrnosti chovati a ve veřejnost uvěsti (čl. 12. až 14. obchodního

⁶⁾ Pro úplnost oddílu »Rozhodnutí nev. soudu« uvádíme toto rozhodnutí také na str. 9.

zák. §§ 11.—18. úv. zák.). Tomuto účelu hovoří lépe zápis v obou jazycích v zemích obvyklých, nežli omezení zápisů na jediný jazyk, tak jako užívání firmy dvojjazyčně také v rejstříku obchodním zápisem obojího znění výrazu dochází. Zákonem není zakázáno zapisovati tytéž záznamy v obou řečích. Nařízení ze dne 19. dubna 1880 č. 14 z. z. řeší v § 10. pouze otázku, ve které řeči se má státi zápis do rejstříku, předpokládaje, že nebylo žádáno o užití určitého jazyka aneb snad obou zemských jazyků, neboť neobsahuje toto ustanovení výslovného předpisu, že zápis pouze v jedné řeči smí býti proveden. Pozdější nařízení o užívání zemských jazyků v úřadech ze dne 24. února 1898 č. 16 z. z. určuje, kterého jazyka užívají mají úřady jako jazyka služebního a v § 13. stanoví, že soudy, s jejichž řečí služební se neshoduje řeč žádostí o zápis do knih veřejných a rejstříků provésti mají zápis v řeči žádosti a připojití mají překlad v řeči služební, k němuž též při výtazích zřetel brátí dlužno. Toto nařízení bylo nařízením ze dne 14. října 1899 č. 59 z. z. zrušeno. Z toho však nenásleduje, že mezi ustanovením § 13. nařízením z roku 1898 s § 10. nařízením z 19. dubna 1880 č. 14 z. z. byl zásadní rozpor a že obnovením stavu právního tímto posledním nařízením (z r. 1880) zavedeného, stal se zápis do rejstříku ve dvou jazycích nepřipustným. Dlužno ovšem přisvědčiti, že zpravidla dostačí účelům rejstříku jediný zápis, pouze v jedné řeči vykonaný a že též ohledy na zbytečné rozmnožování práce a nepřehlednost rejstříku, kdyby tytéž zápisy v různých věcech v různých dobách provedené obsahoval, nedoporučují, aby žádostem za takové rozmnožování zápisů bylo vyhověno. Má-li však býti zodpověděna otázka, zdali zákon zakazuje takové zápisy a bylo-li tedy zamítnutí návrhu po zákonu správné či protizákonné (§ 16. pat. z r. 1854) nezbyvá nežli prohlásiti odepření žádaných zápisů v jazyku českém za protizákonné, pročez dovolacímu rekursu bylo vyhověno způsobem shora uvedeným.»

Důvody, o něž nejvyšší soud obě svá rozhodnutí opírá, nemají však podmaňující moci a přesvědčující síly. Není především zákona, kterému by souhlasné rozhodnutí obou nižších stolic odporovalo a následkem toho měla býti dovolací stížnost, jakožto nepřipustná, dle § 16. nesporného patentu zamítnuta. Ve věci samé jest nesprávná stěžejní zásada rozhodnutí nejvyššího soudu, že totiž jest dle platného práva vše dovoleno, co není výslovně zakázáno, právě tak, jako nebyla by správná zásada opačná, že jest totiž vše zakázáno, co není zákonem výslovně dovoleno.

Jedině správné je, že nutno vždy, kdykoli není o nějaké právní otázce žádného výslovného právního předpisu, přihlížeti ku všem předpisům s věcí tou souvislým. Pro náš případ pak §u 10. dosud platných jazykových nařízeních Stremayerových z 19. dubna 1880 č. 14 z. z. (viz § 2. jaz. nař. Claryho z 14. října 1899 č. 59 z. z.), zejména pak ze srovnání §u téhož s §em 9. cit. nařízení plyne, že zápisy do rejstříku mají býti provedeny v řeči podání, resp. v řeči příslušného výměru, na jehož základě zápis se provádí, tedy vždy pouze jednojazyčně. Kdyby byl možný zápis dvojjazyčný, musel by míti § 10. obdobný dodatek jako § 9., který výslovně ustanovuje, kdy může se státi vyhotovení nálezu v občanských právních rozepřích dvojjazyčně. Tohoto dodatku však při ustanovení řeči rejstříkových zápisů v §u 10. není, není

tudíž možný zápis dvojjazyčný a při dvojjazyčně opovědi musí býti udán jazyk, jímž zápis státi se má. Totéž plyne z předpisů vydaných o vedení obchodních rejstříků, min. nař. z 9. března 1863 č. 27 ř. z. a z 26. dubna 1906 č. 89 ř. z., zejména z těch, které pojednávají o vyplňování jednostranných sloupců v rejstříku A, B a C. Konečně i z výnosu ministerstva práv z 18. ledna 1885 č. 20.176, který připouští možnost zápisů různojazyčných firm, možno a contrario souditi, že zápis sám může býti toliko jednojazyčný.

Poukazuje-li nejvyšší soud ve svém rozhodnutí k tomu, že samotnému účelu obchodního rejstříku, t. j. uvedení jistých právních skutečností obchodníků se týkajících ve veřejnou známost, lépe hovoří dvojjazyčnost zápisů než jednojazyčnost, dlužno poukázati k tomu, že sám v dalším uznává, že pravidelně dostačí účelům rejstříku jednojazyčný zápis a že dvojjazyčnost vede k zbytečnému rozmnožování práce a k nepřehlednosti rejstříku. Při tom však nejvyšší soud na největší nebezpečí dvojjazyčnosti zapomíná. Zapomíná totiž na to, který zápis bude platiti v případě rozporu obou zápisů (když na př. dle českého zápisu jednající měl právo jednatí samostatně, dle německého zápisu však pouze pospolu s jinou osobou). Otázka ta byla praktickou i při vydávání zákonů říšských i zemských, kde však byla výslovně rozřešena tak, že aspoň při říšských zákonech nemohlo býti sporu, které ustanovení platí v případě rozporu obou textů. Když tedy na př. s m ě r o d a t n ý n ě m e c k ý t e x t zákona o společnostech s r. o. ustanovoval v §u 5., že firma společností s ručením omezeným musí býti vzata z předmětu podniku a neb obsahovati jméno aspoň jednoho společníka atd. a český jeho překlad ustanovoval, že firma této společnosti musí býti vzata z předmětu podniku a obsahovati jméno aspoň jednoho společníka atd., pravidelně jsme jsouce zvyklí používatí německého směrodatného textu, o tomto rozporu ani nevěděli a když bychom o něm náhodou věděli, nebyli bychom ani okamžik v pochybnostech, že platí text německý a že firma této společnosti nemusí býti smíšená, nýbrž že může býti i pouze čistě věcná i pouze čistě osobní a i smíšená. Zcela jinak tomu bude při dvojjazyčných zápisech rejstříkových. Předně bude při nich nebezpečnoství to ze samozřejmých důvodů mnohem častější než je při vyhlašování zákonů, jemuž přece musí býti věnována daleko větší pozornost než vyhlašování rejstříkových zápisů. Za druhé nemáme tu předpisu o tom, který text je směrodatný a budeme vzhledem k zásadě publicity rejstříkových zápisů skutečně v pochybnosti, který zápis je směrodatný. Bude rozhodovati návrh v opovědi? Jistě nikoli, ježto zásada publicity vztahuje se pouze k zápisům. A ostatně, což když je již v samotném návrhu soudem přehlédnutý rozpor? Či bude snad dokonce pro Čecha platiti český zápis a pro Němce německý? atd.

Z těchto důvodů jistě jak platnému právnímu stavu, tak potřebám obecnstva vyhovuje lépe zásada jednojazyčnosti rejstříkových zápisů dosud praktikovaná a rozhodnutími nejvyššího soudu z 1. března 1898 č. 2908 (spisy Spol. XI, 376 pražského obch. soudu) a z 4. června 1907 č. j. R IV 117/7—3 (spisy Rg C I, 65 téhož soudu) schvalovaná.

Neméně zajímavou je otázka, může-li býti proveden v rejstříku na základě celé německé opovědi výlučně český zápis, když opovídatelé o to v ý s l o v n ě ž á d a j í.

Nejvyšší soud přisvědčil k této otázce rozhodnutím z 15. dubna 1919 č. j. R I 139/19—1, a to opět z toho důvodu, že není výslovně v Stremayerových nařízeních zakázáno vyhovětí výslovné žádosti strany, aby užito bylo k zápisu jiného jazyka, nežli toho, v jakém je opověď sepsána. Avšak ani toto rozhodnutí není dle našeho názoru správné, ježto z nařízení těch, ze srovnání §§ 9. a 10. je patrné, že se řídí jazyk soudního vyřízení vždy jazykem podání, vymýkaje se další dispozici stran.

Z vylíčeného je patrné, že náš nejvyšší soud vychází našim novokřtěncům co nejvíce vstřícně, věře patrně nářekům obsaženým v dovolacích jich stížnostech a udaným tam pohnutkám (přizpůsobiti se loyálně požadavkům nové doby), zapomínaje při tom, že hlavní v stížnostech ovšem zatajenou pohnutkou přizpůsobovací jich snahy pravdělně je, vzbuditi v cizině dojem, že jsou českými firmami a že jim jako takovým cizinou poskytované výhody českých firem přísluší. Není tudíž zajisté pro tyto věcně neoprávněné výhody našich novokřtěnců dle našeho názoru zapotřebí znásilňovati platné právo.

Nашe notářské kauce ve vídeňské poštovní spořitelně.

Svémocným rozhodnutím bývalého presidenta zemského soudu pražského, sen. pres. Rimesche byly kauce notářské obvodu pražského, pokud sestávaly z rakouských papírů státních, přeneseny z uschování pražského úřadu schovacího do vídeňské poštovní spořitelny.

Po převratu v říjnu 1918 dospělo se tím ku křiklavé anomálii. Kauce notářů československých uloženy byly v pokladně ústavu cizího státu!

K návrhu pražské notářské komory byla sice poštovní spořitelna vídeňská zemským soudem požádána, aby kauce notářské u ní uloženy, zrušíc rentovní depot, zaslala soudnímu úřadu schovacímu v Praze.

K tomu však nedošlo, a nastaly svíce nové. Řádné poštovní spojení se státem německorakouským přerušeno, poštovní spořitelna kauce nezasiílala, a notáři nemohli rentovní knížky na uložené cenné papíry spořitelně vrátiti, poněvadž cenou hodnotu, jako je knížka rentovní, nemohli svěřiti počtě v otevřeném dopise.

Komorou domáháno se nápravy u našich ministerstev a ministerstvem pro záležitosti zahraniční požádán byl plnomocník Č. S. S., aby ve Vídni o vrácení kaucí do Čech zakročil.

O to požádán byl také notářskou komorou pražskou s upozorněním, že majitelům kaucí hrozí nebezpečí zbytečného okolkování cenných papírů, po případě i nebezpečí dvojitě kolkování a zdanění.

Jakého výsledku mělo zakročení plnomocníka Č. S. S. ve Vídni není známo: jisto však je s povděkem bereme na vědomost, že ministerstvo financí upozornilo praesidium vrchního zemského soudu, že veškeré cenné papíry v Německorakousku uloženy do 31. května k soupisu mají býti přihlášeny majitelem, nebo tím, kdo je dal do uschování, a to bez rozdílu příslušnosti státní a bydliště.

Vybídnuo ministerstvem spravedlnosti uložilo praesidium vrchního zemského soudu sborovým soudům, vedením notářské agendy pověřeným, aby ve příčině notářských kaucí v ústavě státu německorakouského uložných (poštovní spořitelně vídeňské a rakousko-uherské bance ve Vídni) učinilo náležité opatření ku přihlášení. Vyhovuje tomuto nařízení zaslal zemský soud v Praze úřadu plnomocníka Č. S. S. ve Vídni seznam všech kaucí notářských ve vídeňské spořitelně uložných, by je ihned k soupisu přihlásil a zároveň s přihláškou tou spojí žádost za jich vydání a přenesení do úschovy civilního deponitního úřadu v Praze, a aby soudu zemskému o provedení této přihlášky k soupisu, jakož i o výsledku svého jednání oznámil učinil.

O výsledku této akce nedošla do této doby zpráva. Doufáme však, že k uspokojení všech kolegu o osud svých kaucí starostlivých a nesnadnosti situace z neznalosti cizích předpisů přihlašovacích právem znepokojených věc dostala se na dobré koleje.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Poznámka zamýšleného zeřízení nevylučuje účinnost poznámky hypotekární žaloby.

Na žádost nového knihovního vlastníka povolil knihovní soud dle § 57. kn. z. výmaz poznámky žaloby, jež zapsána byla po provedené poznámce zamýšleného zeřízení.

Ku stížnosti hypotekární věřitelky rekursní soud usnesení knihovního soudu změnil a návrh nového vlastníka nemovitosti na výmaz zmíněné poznámky žaloby hypotekární zamítl. Odůvodnění: Poznámka zamýšleného zeřízení nemovitosti čp. 215 v X stala se dne 3. srpna 1918, poznámka stěžovatelčina, že na usedlosti té pro ni pod č. f. C 11 zjištěnou pohledávkou 37.000 K žalobou vymáhá, satla se 14. srpna 1918, kdežto vlastnické právo na usedlost zmíněnou pro nového vlastníka vtčleno bylo 30. srpna 1918. Poznámka hypotekární žaloby povolena byla tedy ovšem až po dojití žádosti o poznámku pořadí. Avšak ustanovení § 57. kn. z. není neobmezené, nýbrž vztahuje se jen na zápisy, které obsahují v sobě nějaké nové obtížení nemovitosti, které se týkají, čemuž při poznámce žaloby tak není, poněvadž jí činí se jen zřejmým uplatňování zástavního práva, jímž nemovitost před poznámkou pořadí byla již zatížena.

Nejvyšší soud v rozhodnutí svém ze dne 25. února 1919 č. R I 77/19 dovolacímu rekursu nevyhověl, a sice ze správných důvodů soudu rekursního, k nimž vzhledem k vývodům dovolatelovým dodal ještě toto:

§ 57. kn. z. nelze vykládati v tom smyslu, že výmazu v něm stanovenému podléhají bez rozdílu všechny knihovní zápisy. Předpis tento má na mysli jen takové zápisy, které se dotýkají podstaty věci a její účinek na nemovitost samu. Poznámka žaloby vztahuje se však na pohledávku, která na nemovitosti již vázne a které se má dostati jen vykonatelnosti, takže na knihovním stavu nenastává nijaká změna.

Stanovisko stěžovatelem hájené mělo by v zápětí, že uplatňování hypotekárních práv by byla kladena překážka, zvláště když by hypotekární dlužník měl možnost, vyhnutí se hypotekární žalobě tím, že by si vymohl poznámku prodeje nemovitosti. Takový stav přičil by se zásadám práva knihovního. Musí proto nabyvatel nemovitosti počítati s knihovními pohledávkami jeho poznámce předcházejícími a i s tím, že hypotekárnímu věřiteli je volno, žalovati svou pohledávku v mezidobí v § 55. kn. z. zmíněném.

Důsledkem toho nemohou ty zápisy, které mají základ v knihovní položce na nemovitosti již váznoucí, podléhati vlivu poznámky prodeje. Náleželo proto dovolací rekurs jako neodůvodněný zamítnouti.

Žalobu o zrušení kupní smlouvy nelze knihovně poznamenati.

K návrhu žalobců povolil rekursní soud, změny zamítající usnesení první stolice, aby se ve vložce č. 104 poz. knihy X poznamenala na základě žaloby spornost vkladu práva vlastnického k statku čp. 27 v X. Odůvodnění: Trhovou smlouvou ze dne 6. srpna 1918 prodali žalující A svůj statek čp. 27 v X, zapsaný ve vložce č. 104 poz. knihy kat. obce Xské žalovanému B-ovi, jemuž také právo vlastnické v knize pozemkové bylo vloženo.

Žalobou dne 19. října 1918 u zemského soudu podanou domáhají se žalobci zrušení uvedené trhové smlouvy a vrácení usedlosti čp. 27 v X pro neplnění převzatých povinností se strany žalovaného.

Berou tím tudíž v odpor i vklad práva vlastnického, ježto smlouva, dle vylíčení žaloby, se zřetelem na ustanovení § 918, vs. z. obč. a § 110. III. dílčí novely, stala se ve skutečnosti neplatnou.

Ustanovení § 61. kn. z. není obmezeno na případ puvodní neplatnosti tabulárního aktu, nýbrž vztahuje se i na případ, když neplatnost dodatečně odpadnutím právního titulu nastala. Vymáháním zrušení smlouvy domáhají se žalobci neplatnosti celého aktu i s vkladem práva vlastnického pro žalovaného a nabude též vyhověním žalobě platnosti dřívější věcné právo žalobců k usedlosti (§§ 20. lit. b. 61. kn. z.).

Neprávem proto zamítl první soud návrh žalobců na povolení poznámky spornosti z důvodu, že nejde o neplatnost vkladu.

Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 11. února 1919 R I 55/19 dovolacímu rekursu vyhověl a obnovil usnesení soudu prvního, při čemž přisoudil i útraty rekursu toho žalovanému proti žalobcům. Důvody:

II.

Máme-li na zřeteli pouze hospodářský účel, můžeme označiti »veřejným statkem« všechny nemovitosti, které jsou skutečně věnovány obecnému veřejnému užívání, při čemž je lhostejno, jakým způsobem nemovitost veřejnosti slouží a komu vlastnický náleží. Z tohoto hlediska mluví nepochybně o veřejném statku také obč. zákonník v §§ 287. a 288., čemuž nasvědčuje zařazení těchto šu do oddílu o rozdělení věcí, tedy do kapitoly, ve které se podle fyzické podstaty a podle hospodářského určení různých druhů věcí určuje pouze jejich technické označení, potřebné pro obor právní. Způsob veřejného užívání může ovšem podle povahy věci býti velmi rozmanitý, ale ve všech případech je tu společný znak, že užívání je přístupno všem a že jednotlivec je v užívání tím omezen jen stejným právem osob ostatních. Rozhodovati o tom, že nějaká nemovitost ponechává se fakticky veřejnému používání, přísluší zajisté v prvé řadě jejímu vlastníkovvi, který může určit i bližší podmínky pro takové omezení svého soukromého práva, jemuž se podrobuje po případě dobrovolně ve prospěchu veřejném. Má-li ovšem skutečné užívání nabytí povahy právní, závazné i pro vlastníka pozemku, je třeba výroku úřadů správních, které potřebu veřejného užívání vysloví a stanoví svými předpisy event. také způsob a rozsah, v jakém veřejné užívání se připouští.

Z povahy věci je zřejmo, že není možno ani účelno naznačiti všechny kategorie nemovitostí, které jsou stíženy takovýmto veřejným břemenem. Obč. zák. jmenuje některé demonstrative; jsou to zejména veřejné silnice, cesty, náměstí, ulice, sady, mosty, řeky a potoky a jiné veřejné vody.

Pokud jde o hlavní sítě komunikační, mají se dle ústavních předpisů postarati o jejich zřízení a udržování vedle státu hlavně samosprávné veřejné korporace (země, okresy, obce) ve vlastním oboru působnosti; dle § 28. obec. zřízení náleží zejména obcím, aby pečovaly o stavby a zachování obecních silnic, cest a jiných veřejných míst a kde jest jich pro veřejnou potřebu nedostatek, mají se obce ve smyslu § 64. zák. z 12./8. 1864 č. 4678. domáhati po případě cestou vyvlastnění toho, aby další vhodné pozemky k tomuto účelu byly opatřeny. Do jaké míry obce tyto svoje povinnosti plní, řídí se nejen finanční jejich schopností, ale v neposlední řadě i tím, mají-li příslušné obecní orgány dostatečné pochopení pro náležité řešení těchto veřejných úkolů. Ze zkušenosti je známo, že leckteré naše obce nemohou se výsledky této své činnosti příliš chlubit.

Vedle uvedených, základních typů veřejného statku, s nímž v právní praxi nejčastěji se setkáváme, jsou ještě jiné movité objekty, které mají rovněž všechny vlastnosti veřejného statku; povahy té nabyly buď historickým vývojem nebo následkem potřeb, rodících se z proudů měnlivého a spletitého života přítomného. Náleží sem na př. veřejné průchody, průjezdy, podlouby, spojovací pěšiny, veřejné studny a pod. Právo veřejnosti bývá v těchto případech velmi různě zabezpečeno a pokud jde zvláště o útvary starších dob, i způsobem po stránce právní naprosto pochybeným.

Veškeré nemovitosti, postižené břemenem veřejného užívání, nepozbývají tímto svým určením své dřívější právní povahy, nestávají se s hlediska právního ničím jiným nežli je ostatní majetek pozemkový; jsou dále

předmětem právního obchodu a platí pro ně dle § 290. obč. zák. předpisy práva soukromého, zejména předpisy o nabývání a převodu, platné pro věci vůbec. V §§ 355. a 356. obč. zák. se ustanovuje, že všechny věci jsou způsobilým předmětem vlastnictví pokud není zákonné překážky; že by břemeno veřejného užívání, váznoucí na nějaké nemovitosti, bylo takovou překážkou, není ani v obč. zák. ani jinde vysloveno. Pouhou změnou účelu nemovitosti nemění se tedy její právní subjekt. I když se stane veřejným statkem, zůstává nemovitost ve vlastnictví soukromém, které jest ovšem po dobu trvání veřejného břemene značně omezeno aš podobným způsobem jako kdyby šlo o zatížení služebností soukromou.

(Pokračování.)

Dr. Gustav Švamberg:

Počestování firem a přečestování rejstříkových zápisů.

Říjnový převrat měl kouzelnou moc. Dokázal namnoze přes noc, co dříve nezmohla celá staletí. Dokázal zejména i toho, že cizí, nepřátelští nám živlové, kteří, ačkoli z nás po celá ta léta žili a tyli, neúznali do té doby ani za spravedlivé ani za slušné, aby respektovali své české okolí, své české zákaznictvo a české dělnictvo ani do té míry, by aspoň vedle své německé firmy používali ve styku s českými lidmi českého znění firmy a kteří se přímo každého českého slova do té doby štítili, přicházejí po 28. říjnu 1918 pojednou hromadně se žádostmi za počestění svých jmen osobních i obchodních, ba i dokonce za přečestění celých dosavadních do té doby výhradně německých rejstříkových zápisů. Tak všemocným byl říjnový převrat.

Ponechávajíc však posouzení tohoto jistě zajímavého zjevu po stránce mravní, hospodářské i národnostní povolanejším činitelům, obmezíme se v dalším na čistě právní stránku těchto dvou časových otázek.

I. Nejprve o počestování firem.

Počestování firem děje se dvojím způsobem, a to:

1. nahražením dosavadní výlučně německé firmy firmou výlučně českou a
2. přijetím kolektivního, pravidelně však elektivního českého firemního znění vedle dosavadního výlučně německého znění firmy.

V prvním případě jest jasno, že se jedná o změnu firmy v pravém slova smyslu, kdežto v druhém případě jedná se o pouhý český překlad dosavadního výlučně německého znění firmy, který není změnou firmy v pravém slova smyslu, ježto původní německá firma zůstává a pouze vedle ní aneb kromě ní používáno bude jejího českého znění.

Právně jest obojí tento způsob počestění firmy kdykoli možný. Fakticky však jest obojí tento způsob počestění nemožný v tom případě, když české znění firmy je úplně totožné s jejím dosavadním německým zněním, jak tomu často je při firmách osobních. Tak správně rozhodl vrchní zemský soud pražský ve firemní záležitosti firmy M. Weider dne 29. ledna 1919 č. j. R IV 24/19—1 (spisy Spol. IX, 380 pražského obchodního soudu).

V každém případě nutno přihlížeti k jazykové správnosti firmy. O ní viz Švambergovo Právo firemní str. 58.

a 59. Správně proto rozhodl vrchní zemský soud pražský dne 2. dubna 1919 č. j. R IV 95/19—1 (spisy Jedn. XIII, 96 pražského obchodního soudu), že český překlad jména Moritz zní Mořic, nikoli Moric, z těchto důvodů: »Jméno »Moritz« není německého původu, nýbrž je poněmčením latinského Mauritius (římský císař, ostřec), čímž svědčí souvislost s italským Maurizio a zvláště s francouzským Maurice a j. Latinské Mauritius počeštěno zní však Mořic obvyklým přehlasováním hlásky r před měkkými e a i (múra, muře, muři, Řehoř, Jindřich, Bedřich a p.). Všeobecně jest však zvykem jména osobní (křestní) překládati, zní-li v různých jazycích různě (viz jména králů v dějepisech) a jméno Moric v české firmě odporovalo by tomuto zvyku, tedy i jazykové správnosti firmy, které v každém případě je dbáti.«

Zajímavá jest otázka, jak se má věc s počešťováním firmy staré. Dle našeho názoru je možno i starou firmu počeštití, v každém případě však musí býti počeštěna celá a nikoli pouze její část. Není tedy dle našeho názoru správné rozhodnutí pražského vrchního zemského soudu z 16. dubna 1919 č. j. R IV, 104/19—1 (spisy Rg A III 279 pražského obchodního soudu), jímž připuštěno, aby dosavadní německá firma »H. Eckert« vzniklá ze zkratky křestního jména Heinrich (Jindřich) zněla po převzetí závodu osobami jinými český »H. Eckert nást.« Nemohl-li by zakladatel-uživatel české firmy »H. Eckert« nemožou zajistě této české firmy uživatí ani jeho nástupcové (§ 442 obč. zák.).

Forma provedení počeštění firmy je nesmírně jednoduchá při kupci jednotlivci, jakož i při veřejné a komanditní společnosti; stačí tu podání notářsky neb soudně ověřené opovědi změny firmy kupcem jednotlivcem, resp. všemi společníky k zápisu do obchodního rejstříku, jež musí však býti doložen připojením českého notářsky neb soudně ověřeného znamenání firmy v těch případech, kde děje se znamenání firmy vlastnoručním vypsáním jejího znění, jak jest tomu při kupcích jednotlivcích pravidlem, kdežto při veřejné obchodní a komanditní společnosti méně častým zjevem. Naproti tomu bude při akciové společnosti, akciové komanditě, společnosti s r. o. a družstvu nutná při každé změně firmy též změna společenské smlouvy (stanov). Bližší viz v Švambergově Právu firemním str. 39—42. (Dokončení.)

ZE DNE.

Další berní amnestie. Zákonem ze dne 10. dubna 1919 čis. 185 byla čl. 9. při soupisu neknihovních pohledávek a majetku movitého povolena další amnestie v příčině daně výdělkové, příjmové, důchodové, z válečných zisků a vojenské taxy, opraví-li poplatník do 31. července 1919 svoje příznání. Poněvadž v ostatních soupisových zákonech ze dne 4. března 1919 čis. 110, ze dne 12. března 1919 čis. 126 a ze dne 10. dubna 1919 čis. 184 povolena byla lhůta k oprávnění příznání do 31. května 1919, jest nyní sporno, zdali novým zákonem o soupisu pohledávek neknihovních byla lhůta ta v úbec prodloužena, čili může-li poplatník opravití své příznání do 31. července 1919 pouze ohledně neknihovních pohledávek, kdežto ohledně vkladů, běžných účtů a cenných papírů, zdali tak musí učiniti do 31. května 1919.

Notářství na Slovensku. Dne 8. dubna 1919 pod čis. 196 vyhlášen zákon o způsobilosti k notářskému úřadu na Slovensku, o němž jsme se již zmínili v předešlém čísle, že má býti vydán na popud našeho spolku. Tímto zákonem umožněno všem notářům a kandidátům v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kteří vyhověli všem podmínkám § 6. n. ř., ucházeti se o notářství na Slovensku.

Notářské pečeti. K četným dotazům ohledně úpravy pečeti notářské ve smyslu zákona ze dne 18. března 1919 čis. 155 sdělujeme, že nová úprava záleží v tom, že odstraní se z dosavadních pečeti říšský znak a označení »c. k.«. Notáři čeští odstraňují též německé označení. V zákoně novém sice není upravena ještě jazyková otázka, ale jest jisto, že státním jazykem našeho státu jest a zůstane jazyk český, po případě slovenský. Nesdílíme obavy, kterou mají někteří notáři, že odstraněním německého rčení dopouštíme se něčeho nezákonného. Zákon ze dne 28. října 1918 čis. 11 zachoval sice prozatím v platnosti veškeré dosavadní zemské a říšské zákony, avšak nikde není uzákoněno, že pečeť notářská v českém území musí býti dvojjazyčná; § 13. n. ř. stanoví jen, že má býti pečeť notářova v řeči, jež jest obvyklou v jeho úředním okrsku a je-li tam obvyklo řečí více, v každé této řeči. V území českém není německá řeč jistě obvyklou, zejména nyní ne, když se všude děje očista a mohou-li státní úřady naše (a na nátlak veřejného mínění dokonce musí) odstraňovati oboujazyčné názvy, nenahlízíme, proč by tak nemohl učiniti notář, jež vlastně státním úřadem není. Máme za to, že nenašel by se v našem státě ni jeden soudce, který by notářům chtěl vytýkati, že odstranili německé rčení.

Soupis pohledávek. Na žádost našeho spolku a Pražské komory notářské, podanou na ministerstvo financí, aby palmární pohledávky ze soupisu byly vyloučeny, odpovědělo ministerstvo výnosem ze dne 17. dubna 1919 č. j. 11.512, že žádosti vyhověti nemůže, že však přihlásiti se mají pouze pohledávky za práce již skončené, a pokud musí býti soudem přířknuty, pohledávky skutečně již přířknuté.

Veškeré notářské komory Československé republiky žádáme snažně, aby zřídily v úředním svém sídle odbory našeho spolku, a oznámily jich zřízení, jakož i jména funkcionářů ústřednímu výboru.

Pánům spolupracovníkům »Českého Práva«. Chceme ze svého listu vytvořiti měsíčník, který by se zabýval aktuálními otázkami právními v nejširším rámci — třeba že bude převažovati živel práva soukromého, materiálního i formálního. Vítány jsou i články, zabývající se právem veřejným (zejména finančním), pokud může buditi zájem našeho kruhu čtenářstva. Ale žádný obor právního života neodmítáme předem. Nechceme vésti list tak, aby žil z nahodilosti, rádi bychom vytvořili kruh spolupracovníků, věrných listu a snažících se o jeho rozkvět. Doufáme, že se nám to zdaří. Příspěvky si vyprošujeme do patého dne v měsíci a prosíme, aby lhůta tato byla zachována. Neboť list, který uveřejňuje vypsání míst a jiné věci, pojící se k určitým lhůtám, nemůže vycházeti ve »volných lhůtách« a obtíže tiskové jsou všeobecně známy. Prosíme také o drobné zprávy, posudky z praxe i z literatury a ze života právního, abychom mohli zpestřiti oddíl »Ze dne«. Honorář činí 20 K za sloupec, poukáže se ihned po otištění celého příspěvku a autorům článků zašle se soudasně i výtisk listu, v němž jejich práce jest otištěna, zdarma. Odmítnutí příspěvku bude uveřejněno v »Listárně« bez uvedení jména autora, s odůvodněním; proč příspěvek otišknouti nelze. Rukopis bude vrácen jen tehdy, bude-li o to žádáno do týdne po uveřejnění odmítnutí příspěvku.

Jmenování. Ministr spravedlnosti jmenoval: Jana Kadlece, substituta notářství v Neveklově, notářem v Nechanicích, Karla Špačka, kandidáta notářství v Semilech, notářem v Přelouči a Dra. Josefa Reinwarta, kandidáta notářství v Broumově, notářem v Zacléři.

Uprázdňená místa notářská.

Místo notářské v Kyjově.

K obsazení uprázdňeného místa notářského v Kyjově, po případě notářského místa v okrsku podepsané notářské komory, jež by snad přesazením notáře bylo uprázdňeno, se tímto soutěží vypisuje.

Uchazeči o toto místo po případě přesazením notáře snad uprázdňené, ať podají své žádosti u podepsané notářské komory až včetně do 15. května 1919 a vykáží tam obzvláště náležitosti čl. 6. lit. n. ř.

Notářská komora v Olomouci,
dne 18. dubna 1919.